**Lausuntopyyntö, E 10/2017 vp, 2.3.2017**

**Luonnonvarakeskuksen lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi integroiduista maatilatilastoista sekä asetusten (EY) N:o 1166/2008 ja (EU) N:o 1337/2011 kumoamisesta**

**Lainsäädännön määrittämät vastuut**
Luonnonvarakeskuksen (Luken) tilastoviranomaistehtävän laajuus on määritelty laissa ruoka- ja luonnonvaratilastoista 562/2014. Lain mukaan Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastoviranomaisena **tilastoja**, jotka koskevat:

1) maatalouden rakennetta, tuotantomenetelmiä ja -panoksia, peltokasvi-, puutarha- ja kotieläintuotantoa, tuotannon ympäristövaikutuksia ja maatalous-tuotteiden hintoja
2) metsien taloudellista hyödyntämistä, puumarkkinoiden toimintaa, metsien hoitoa ja metsien suojelua
3) kalastusta, vesiviljelyä, kalataloutta ja kalastustuotteiden markkinoita
4) elintarvikkeiden turvallisuutta.

Tilastolaissa 280/2014 (päivitety 27.6.2014/563) Luke on yksi Suomen neljästä tilastoviranomaisesta tuottaen alansa tilastoja yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

**Suomen kanta EU asetukseen maatilatilastoista**
Luke lausuu ehdotuksesta EP ja Neuvoston asetukseksi integroiduista maatilatilastoista seuraavaa:

Suomi tukee esityksen yleisiä tavoitteita ja kannattaa asetusta yleisellä tasolla. Asetus modernisoi maatiloille kohdentuvia EU maataloustilastojen tiedonkeruita. Siinä on huomioitu monia Suomen tilastoalan EU ryhmissä esittämiä ehdotuksia ja huomioita kevennykseksi nykyiseen tilastointiin. Asetusuudistus tulee vähentämään maatilojen vastausrasitetta tutkimuksen perus-sisällön osalta. Asetusuudistus on osa laajaa maataloustilastojen asetusarkkitehtuuria, jossa pyritään tuottamaan enemmän tilastoja sekä pienentämään vastaajien rasitetta etsimällä vaihtoehtoisia tietolähteitä ja mahdollisuuksia tehokkuuden parannuksiin.

Ainoa epävarma vaikeasti ennustettava seikka asetuksessa on niin sanottujen kerta-luontoisten kysymysten suorat kustannusvaikutukset tilastoivalle viranomaiselle ja vastausrasite tiedonantajille. Toisaalta niiden kautta pyritään kehittämään maataloustilastoinnin joustavuutta ennalta määrittämättömiin tietotarpeisiin; uudistamaan tietosisältöä ja edistämään EU maatalouspolitiikan tietotarpeiden täyttymistä seuraavalla Yhteisen Maatalouspolitiikan ohjelmakaudella.

Valitettavasti aiempi Komission yritys uudistaa maatilatilastotutkimuksia kariutui ennen vuoden 2016 tutkimusta. Suomi kannatti jo silloin maatilatilastojen uudistamista, koska tiedonkäyttäjät ovat perustelleet uudistamistarvetta erityisesti maataloustilasto-järjestelmän joustavuuden ja reagointinopeuden puutteilla.

**Kansallinen valmistelu ja vaikuttavuutta edistävä yhteistyö eri EU-elinten välillä**
Luonnonvarakeskus on valmistellut asetuksen Suomen perusmuistion Luke2017-0001 yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Perusmuistio ja Suomen ohje on esitelty EU18 jaostossa sekä hyväksytty Tilastoalan EU-asiain yhteistyöryhmässä.

Eduskunnan Maa- ja metsävaliokunnan kanssa käytävä dialogi on tärkeää. Tämä vahvistaa kansallista vaikuttamista ehdotuksen edetessä Euroopan Parlamentissa ja Neuvoston tilastoryhmässä.

**Uudistamisen ajankohtaisuuden perustelut**
Asetuksen uudistuminen on tärkeä: koska maatilatilastoasetus korvaa päättyvän lainsäädännön maatalouden rakennetutkimuksesta EU:ssa. Jos uutta asetusta ei saada hyväksyttyä aikataulussa, saattaisi vertailukelpoisten EU-jäsenmaiden tietojen tuottaminen vaarantua koordinaation ja korvausten puuttuessa.

Maatalouden rakennetutkimus tehdään asetuksen määrittämän menetelmän mukaisesti ja vertailukelpoisesti EU- ja ETA-maissa. Aineisto mahdollistaa EU:n politiikan suunnittelun ja politiikan vaikuttavuuden seurannan vankalta tietopohjalta.

Vuonna 2020 tulee tehtäväksi YK:n määräyksellä maailmanlaajuinen maatalouslaskenta, jossa inventoidaan maatalouden tuotantoedellytykset kaikissa YK:n jäsenmaissa. Euroopan Unionin alueella tämä toteutetaan yhtenäisin tietosisällöin vastaamaan myös EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tarpeita ja jäsenmaiden välillä vertailukelpoisten tietojen saamiseksi maatalouspolitiikan toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin sekä suunnitteluun yhteisen tietopohjan perusteella.

Suomen lähtökohtana on vain oleellisen tiedon tilastointi maatilatutkimuksissa:
(i) lisäten ja varmistaen hallinnollisten aineistojen käytettävyyttä,
(ii) lisäten luotettavan tilastollisen estimoinnin ja mallinnuksen käyttöä,
(iii) vähentäen tarkkuusvaatimuksia yleiselle tilastoalan tasolle
(iv) tehostaen otoksia ja vähentäen vastausrasitetta, ja
(v) minimoiden kustannuksia.

Olemme painottaneet Komission eri osastojen välisen hyvän yhteistyön merkitystä tietotarpeiden ja luokitusten yhtenäistämisestä EU:ssa, jotta asetusuudistuksen tavoitteisiin päästäisiin. Esimerkkinä tästä Eurostatin, DG AGRIn ja DG SANCOn yhteistyön tarpeen tiivistäminen. Tämä vähentäisi tiedonantajien vastausrasitetta merkittävästi ja mahdollistaisi tiedon keräämisen kertaalleen.

Myös muut EU jäsenmaat yleisesti kannattavat lakia varaumin. Huomiota on kiinnitetty pääosin samoihin seikkoihin kuin Suomi perusmuistiossa Luke2017-0001. Suomi korostaa ehkä muita maita vahvemmin tilastotieteellisten menetelmien käyttöä.

EU:n Suhteellisuusperiaatteen vuoksi olemme ehdottaneet laatutasovaatimuksen laskua 98 % kattavuudesta, koska 95 % riittäisi luotettaviin tilastoihin ja on yleisesti muilla EU tilastoalueilla käytetty laatutaso. Tämä laatutasovaatimuksen lasku mahdollistaisi merkittävät kustannussäästöt niin jäsenmaissa kuin koko EU-tasolla sekä keventäisi merkittävästi maatilojen tilastollista vastausrasitetta. Asetusuudistuksen yhdeksi tavoitteeksi on määritetty tuottaa enemmän tilastoja ja samalla pienentää vastaajien rasitetta etsimällä vaihtoehtoisia tietolähteitä ja mahdollisuuksia tehokkuuden parannuksiin. Ilman laatutasovaatimuksen laskua tätä tavoitetta ei saavuteta Suomessa.

**Kustannusvaikutukset**
Tilastoinnin muutoksesta tulee aiheutumaan eniten suoria kustannuksia uusiin tilastollisiin ja teknisiin järjestelmiin mukautumisesta tilastoivalle viranomaiselle. Suoria kustannuksia ei koidu tiedonantajille eli maatiloille. Maatiloille kohdentuva kustannus voidaan nähdä tiedonantorasituksena, jota pyritään minimoimaan kysymällä vain välttämättömät tiedot.

Asetusehdotuksen ei arvioida lisäävän kokonaiskustannuksia merkittävästi Suomessa. Vuonna 2020 tehdään maatalouslaskenta kokonaislaskentana tilojen määrä Suomessa ja ennusteiden mukaan vähän yli 40 000 tilaa tutkitaan. Vuonna 2010, edellisessä laskennassa, tilojen määrä oli vajaat 60 000. Tästä seuraa huomattava kustannussäästö.

Suomen ehdottamalla laatutason vaatimuksen laskulla olisi hallinnollisen taakan ja tiedonkeruukustannusten vähenemisen vaikutus-vuoden 2023 ja 2026 maatalouden rakennetutkimuksen otospohjaisessa tiedonkeruissa.

Lisäkysymysten osalta eli ns. kertaluontoisten vielä määrittelemättömien muuttujien kustannusvaikutuksia on liian aikaista arvioida; ja ne voivat vaikuttaa merkittävästi kokonaiskustannuksiin ja/tai hallinnolliseen taakkaan. Kertaluontoisten muuttujien kautta Komissio varautunee tulevan yhteisen maatalouspolitiikan muutoksiin.

**Kansalliset näkökulmat**
Tilaston mahdollisuus hyödyntää maataloushallinnon rekistereiden tietoa Suomessa takaa sen, että viljelijöiden ei tarvitse luovuttaa jo kerran kerättyjä tietoja uudelleen. Rakennetutkimuksen tietosisällöstä tiedonkeruusta riippuen saadaan hallinnon rekistereistä saadaan 60-70%. Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut voivat omaa tilastointia kehittämällä tehostaa tiedonkeruu- ja käsittelyprosessia esimerkiksi *tilastotieteellistä mallinnusta* hyödyntämällä. Otosten tehokkaampaan koordinaatioon panostetaan jo vuonna 2017.

Tarvittaessa Luke voi lisätä rakennetutkimuksen yhteyteen kansallisia kysymyksiä Maa- ja metsätalousministeriön kansallisten politiikkaohjelmien tarpeisiin. Esimerkki tällaisista kysymyksistä on maatilojen tietokoneiden käyttö ja tietoliikenneyhteydet.

Johanna Laiho-Kauranne
Tilastojohtaja
Luonnonvarakeskus

Jaana Kyyrä
Yliaktuaari ja Maataloustilastojen
ohjelmapäällikkö